

Tüketim Kültürü ve Sanat Eğitimi: Postmodern(ist) Sanat Eğitiminde Gelenekçi Dirençler İle Gelecekçi Stratejilerin Kültürel Bileşkeleri

Consumption Culture and Art Education: Cultural Compounds of Traditional Resistances and Futuristic Strategies in Postmodern(ist) Art Education

Metin EKER*, Tamer ASLAN**

ÖZET: Kültürel politikaların küreselleşmesi ile yeni kültürel alanlar ve tanımlar gelişmeye başlamıştır. Kültüre atfen yapılan pedagojik tartışmaların büyük ölçüde sanat eğitime temas etmesi kaçınılmazdır. Bir kültürel çalışma ne kadar diğer alanlar ile organik ilişki kurmak durumunda ise sanat eğitiminin de kültürel alanların koşullarını kendi koşulları ile paydaş kılan bir dinamikten beslenmesi düşünülebilir. Kültür ve sanatın tüketim kültürünü eksen kabul ederek sanat eğitime yönlendirebileceği birçok içerikten bahsetmek olasıdır. Kültürün geleneksel, güncel ve gelecekçi değerlendirmeler ile ilintisinde tüketim deneyimleri, tüketim estetiği, tüketimin görsel-sosyal içerikleri, sanatın tüketimsel kavramları ve postmodern bireyin tüketim motivasyonları birer konu başlığı olmaktadır. Bu yüzden tüketim kültürü ile sanat eğitiminin ilişkisinin postmodern sanat eğitime ait bir içerik olduğunu ve stratejik gerekçeleri açısından geleceğin sanat eğitiminde önemli bir kapsam oluşturacağını görmek gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tüketim Kültürü, Sanat Eğitimi, Postmodernizm, Tüketim Estetiği

ABSTRACT: Consumption Culture and Art Education: Cultural Compounds of Traditional Resistances and Futuristic Strategies In Postmodern(ist) Art Education New cultural fields and definitions have begun to develop through the globalization of cultural policies. It is inevitable that pedagogical debates in reference to the culture contact with art education in a great level. While a cultural study is to have a connection with other fields, art education is thought to be fed by a dynamic forming a common ground between conditions of cultural fields and those of itself. It is likely to express plenty of contents to be referred to art education by regarding culture of consumption of culture and art as an axis. These contents

* Prof. Dr., OMÜ, Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitimi A.B.D., ekermetin@hotmail.com

** Öğr. Gör Dr., Samsun Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, Mimari dekoratif sanatlar, taslan@omu.edu.tr,

consist of the following titles such as traditional, actual and futuristic assessments of culture, experience of consumption, aesthetic of consumption, contents of visual and social consumption, concepts of consumption in art and consumption motivations of postmodern individual. Therefore, it is required to consider that connection between consumption culture and art education is a content belonging to postmodern art education and will become a notable scope in prospective art education in view of strategic facts.

Key Words: *Consumption Culture, Art Education, Postmodernism, Consumption Aesthetics.*

GİRİŞ

Postmodernizm; farklılığı ve değişkenliği üsluplaştırmanın ve yönelimleri mantıksal göstermenin araçlarını ve süreçlerini yaratmada maharetli görünen eylem biçimlerini açıklayan ve post- ön ekiyle modernizm ile bağımlı zorunlu gibi algılanan ancak kesin bir kopuşun içeriğini bir dönemselleştirme biçimine dönüştüren kavram olarak dikkat çekmektedir. Postmodernizmdeki bakış açıları çeşitliliğinin yarattığı parçalanmanın ve savunuların temellendirildiği içerikler üzerindeki şüphelerin eğitsel alandaki karşılıklarının irdelenmesi konusu, biraz karmaşık bir olgu izlenimi verebilmektedir. Bu görüşümüzün bir sorunsal kimliğine taşınmasını gerektiren varsayımların ya da tartışma doğrultularının başında sanat eğitiminin geldiğini ifade etmeliyiz. Çünkü sanat eğitimi konusunun postmodern çerçeve içinde düşünülmesini gerektiren birçok icat geliştirilmiştir. Neo-liberal sanat eğitimi, çok kültürcü sanat eğitimi, eleştirel sanat eğitimi, feminist sanat eğitimi, görsel kültür eğitimi, okuryazarlık ve sanat eğitimi vs. gibi örnekler çoğaltılabilir. Bütüncül bakıldığında postmodernizm ve sanat eğitiminin yan yana gelmesindeki icat alanı “müştereklerin icadı” oluşturmuştur. Postmodernizm ile sanat eğitimi arasındaki en önemli müşterek, hiç kuşku yok ki “kültür” ve onun parçalanmış ve çoğaltılmış kategorileridir. Kültür endüstrisi, popüler kültür, kitle kültürü, medya kültürü, görsel kültür, tüketim kültürü örnekleri de bu çoğaltımın bazılarıdır.

Tüketim kültürü ve sanat eğitimi ilişkilendirmek ile postmodern sanat eğitiminin temel argümanlarına yönelim göstermenin kolaylaşacağı kanaatindeyiz. Zira tüketim kültürü, yukarıda zikredilen kültürel çeşitliliklerin tümüyle bağlantılıdır. Kültür endüstrisinin temeli tüketimdir. Popüler kültürü kitle kültürüne taşımanın ya da dönüştürmenin yolu da tüketim kültüründen geçmektedir. Görsel kültür çağında yaşıyor olduğumuza ilişkin imaların ya da tartışmaların ana referansı da yine tüketim kültürüdür. Benzer şekilde medya kültürü veya reklam endüstrisini de buna dahil etmek gerekmektedir. Bu gerekçeler bize, sanat eğitimi ile tüketim kültürünün nasıl bir ilişki kurması gerektiği konusuna koşullandırmakta ve tüketimin tüm motivasyonları ve bunlara ait yeni estetik yönsemelerin görsel-sosyolojik temeller oluşturması hedefi ile örtüşen bir yaklaşımı benimsetmektedir. Bu türden ele alış üzerine çok sayıda yaklaşım inşa etmek mümkün görülebilir. Bunlardan biri

de, sanat eğitiminin gelenekçi ve geleceği bakış açılarının karşılaştırılmasında tüketim kültürünün etkisinin incelenmesi olabilir.

Postmodern(ist) bir sanat eğitimi yapısını nitelik olarak bir dönüşüm mantığı içinde düşünmek için diğer disiplinlere ait yaklaşımlarda olduğu gibi sanat eğitiminde de gelenekçi yaklaşımların olduğunu kabul etmek durumundayız. Buradan hareketle sanat eğitimine ait bir güncellik ve geçerlilik sağlamanın yolunun, gelenekçi dirençleri bugünün postmodern koşullarına taşıyarak incelemekten geçeceğine inanılmalıdır. Bir geçiş sürecinin doğası bunu gerektirmektedir. Diğer tarafta ise çağdaş koşullar içinde tartışılan her eğitsel profil ya da model çalışmalarında projektif bir yöntem tercihi ve geleceği hedeflerin gerçekliğine olan inanç ve kanaatin sağlanması söz konusudur. Tüketim kültürü ve sanat eğitiminin her iki perspektif ile hedefler oluşturabileceği ve bu hedeflerin daha zor ve karmaşık ortam ve pedagojik gerekçelere yönelik olacağı göz ardı edilmemelidir.

Kültür, Tüketim ve Sanat

Postmodernizm'in sosyal, kültürel, sanatsal ve eğitsel açıdan gündeme getirdiği konular ile ilintili her tartışmanın bir eksen ya da bileşke oluşturmasına ait yönelimler benimsediği söylenebilir. Bir başka ifade ile bir çalışma doğrultusunda geçerli bir yapılanmanın sosyal, kültürel, sanatsal ve eğitsel bileşkelerinin düşünülmesi durumu özellikle dikkat çeker. Bir kültürel çalışma, yalnızca kültür içerikli bilgi ya da problem kapsamı ile zenginleştirilemez görünmektedir. Bir kültürel çalışmanın “öteki” şartlar ve alanlar ile bağlantılı bir problem kapsamı, inceleme doğrultusu ve yansıtma yöntemi tercihleriyle “kültürel” gibi kullanımları ön plana çıkardığı ya da çıkarması gerektiği söylenebilir. Sonuç olarak, kültürel çalışmaların eğitsel, sanatsal ve daha önemlisi sosyal bileşkeleri ile heterojen, postmodern bağlam açısından ise homojen kılınabilecek biçimselliğe vurgu yapması söz konusudur.

“Tüketim kültürü”; yukarıda zikredilen sosyal, kültürel, sanatsal ve eğitsel açıdan heterojen niteliklerin postmodern bağlam içinde homojen olduğu bir kültürel çalışma alanı ve biçimine gönderme yapar. Sanat ile kültürün postmodern dönem içindeki müşterekleri geçmişe göre önemli değişimler yaşamaktadır. En önemli değişimin, kavramsal ifadelerde tartışılacak biçimde “geleneksel kültür” ile “kültürel gelenekler” arasındaki hedef ve içerik farkının daha da belirginleşmesi olduğu söylenebilir. Bir kültürel gelenek Weber'e göre “bilim, ahlak ve sanat” üçlüsünden ibarettir (Habermas, 1994:37). Modern eğitim yapısında da aynı kültürel gelenekten bahsedebiliriz. Geleneksel kültür ifadesi ise, kültürel gelenekten ayrı

olarak, din, dil, ırk, coğrafya, tarih farklılıkları içermesiyle ilgili olarak eğitsel açıdan merkez unsur olabilmektedir. Modern eğitim paradigmaları ve doğal olarak sanat eğitimi yapılanmaları, bu türden bir kültürel bileşkeyi ön plana çıkarmıştır. Postmodern dönem kültürel gelenek ya da geleneksel kültür örüntülerini ne dışlar, ne de merkeze alır. Postmodern kültür, kendi kültürel çerçevesini tanımlayacak ya da betimleyecek kültürel alanlar icat edip, bu icadını geçerli ve gerçekçi kılmının meşru yollarını da ayrıca geliştirmektedir. Bu doğrultuda sanat eğitimini kültür ve sanat ile müşterek kılarak araya tüketim kavramını sıkıştırmak gerekmektedir. Çünkü tüketim, postmodern kültür ve postmodern sanatı eğitsel açıdan problematik olarak görebileceğimiz bir özellikte birleştirmektedir.

Genel olarak bakıldığında tüketimin; fantezilerin, duyguların ve eğlencenin bir kararlı seyri içinde “deneyimsel bir görünüm”e sahip (Styhre-Engberg, 2003:132) ve her zaman “ekonomik bir faaliyetten daha ötede” (Storey, 2000:158) yer alması, pedagojik açıdan üzerinde durulması gereğini daha da kuvvetlendirmektedir. Storey tüketimle ilişkin çalışmanın postmodern özellikler bağlamında gerçekleştirilmesinin olumsuz sonuçlarına da vurgular yapılmaktadır. Benzer biçimde McRobbie “yeni zamanlarda tüketim yeni politikalarıyla ilgili şartlarda özellikle daha fazla düşünüyor ve bu veriler kültürel çalışmalarda bir provokasyona sebep oluyor” (McRobbie, 1994:36) yönündeki yaklaşımıyla, kültürel çalışmaların politik şartlarında olası bir provokasyona neden olmamak için popüler göstergelerden beslenen estetik için önceliğin politik ve ideolojik tabanda yer bulmasına vurgu yapmaktadır.

Tüketim pratiklerinin pedagojik bir başlık ve müfredat yansıması olarak incelenmesi, tüketimin bir kültür olgusuna ve kapsamına dönüştüğü kültür endüstrisinde belirginlik kazanmıştır denilebilir. Tüketimin kültürel kapsamı, doğal olarak bizi, kültür endüstrisi ve bu endüstrinin sanat ve estetik yönsemelerine odaklanmaktadır. Estetik için bir tür yeni yapılanmaya kaynaklık eden tüketim estetiği, kültür endüstrisinin icadı ve sanatın zorunlu benimsediği ve değişkenlikleri bünyesinde karakterize ettiği bir sonuç olarak ele alınabilir. Tüketim estetiği inceleme alanı olduğunda sanat ve sanat eğitiminin önemli bir bileşkesi doğmuş olmaktadır. Varılan noktanın “tüketimin pratikleri konusunun estetik ve uzama/sosyal uzaya ait pratikler” (Styhre-Engberg, 2003, 120-121) biçiminde görülerek eğitimin hatta sanat eğitiminin müfredat kurgularına aktarılacak bir içeriği özetlediğini söyleyebiliriz. Tüketim; türlü yaşantıları biçimselleştirerek deneyimselleştirmekte, günlük yaşamın olağan akışının bir sonucuna dönüştürmekte, bireyin sosyalliğinin kişiselleştirilmesine olanak tanımakta ve tüketim estetiği vurgusunda sosyo-estetik bütünlüğü zedelemeyen bir kişisel-estetik

tercihlere indirgeyebilmekte oldukça etkilidir. Tüketimi ekonomik bir etkinlik olmanın ötesine taşıyan en önemli gerekçelerden biri estetik gerekçedir. Bireyin bakış açılarını, dünya görüşlerini, alımlama ve yorumlama yönsemelerini ve dahası kültürel kimlik ve sorumluluk duruşunu çözümlemenin olağan yollarından biri haline gelen tüketim estetiği, hem bireyin estetik potansiyelini hem de günlük yaşamın estetikleşmesinde bu potansiyeli değerlendiriş biçimini serimleyebilmektedir

Tüketim kültürü ile ilintili estetiğin tüketim estetiği olarak adlandırılması, pedagojik açıdan günlük yaşam ve ona ait estetik hakkındaki tespitleri netleştirmek gereğine yönelimi kolaylaştırır. Günlük yaşamın büyük ölçüde tüketim kültürü ile ilişkili düşünölmeye başlanmasından itibaren “günlük yaşam estetiği” bir kavramsal vurgunun ötesinde farklı kategorik yapılarda da izah edilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri Featherstone’a aittir. Ona göre gündelik hayatın estetikleştirilmesini üç anlamda ele almak mümkündür: Birincisi, 20. Yüzyılın ilk yarısında egemen olan “sanatsal alt-kültürlere”, ikincisi; yine aynı dönem ve postmoderne geçiş sürecinde dikkat çeken “hayatı bir sanat eserine dönüştürme çabasına” ve üçüncüsü; “çağdaş toplum/lar/daki gündelik hayatın dokusunu dolduran göstergelerin ve imajların hızlı akışına gönderme yapar” (Featherstone, 2005: 116-119). İlk maddenin günlük yaşamın içine girmesine yönelik çabalarının sanatsal kimlik ve savunuların tesiri ile yetersiz kaldığına, ikincisinde ise, sanat ile yaşamın ortak günlük müştereklere taşınmasında medyanın rolü ile güçlendiğine tanık olduğumuz bir gerçektir. Ancak üçüncü madde, gösterge ve imajların yoğunluğuna paralel bir küresel teknolojik donanım ile çok daha güçlü bir yayılım hızı kazandığı ve bir endüstriyel bakış açısı ve kültür oluşturduğu için kaçınılmaz biçimde tüketim estetiğini ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda “kültür, tüketim ve sanat” yeni bir bağlam oluşturması bakımından ve tüketim kültürü ekseninde içindeki önemi gereği sanat eğitiminin dikkatini çekmek zorundadır.

Tüketim Kültürü ve Postmodern Sanat Eğitimi

Sosyal, kültürel, sanatsal ve eğitsel açıdan heterojen niteliklerin postmodern bağlam içinde homojen olduğu bir kültürel çalışma alanı ve bir gündem ifadesi olarak tanımlamaya çalıştığımız tüketim kültürü, tüketimin sosyolojisinden tüketimin sanatsal ve estetik kabullerine kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Tüketim sosyolojisi “kültürel değerler, kurumlar, normlar ve tüketim aktiviteleri”ni olarak belli rotasyonlar ve etkileşim biçimleri ile bir ilişkiye sokar (Nicosia-Mayer, 1976:69). Söz konusu ilişki, tüketimin ekonomik boyutunu kültürel gereksemeye dönüştürmekte yetenekli görülebilir. Burada sanatın taşeron rol üstlenmesi ile değişken rotalara yönelmesi, postmodern döneme ait zorlama biçiminde dikkat

çekebilir. Devamında Featherstone'nun vurguladığı gibi “entelektüel ve sanatsal pratiklerde teorileştirilen ve ifade edilen postmodernizm, daha geniş bir postmodern kültürün, kültürel malların ve pratiklerin üretimi, tüketimi ve dolaşımındaki daha kapsamlı değişimler dizisinin bir işareti ya da habercisi olarak görülebilir” (Featherstone, 2005: 69).

Postmodern tüketim, belli oranlarda bir tüketici profili belirlemekte ve betimlemektedir. Söz konusu profil içinde birey, parçalanmış öznelğin bağımlı ve güdümlü olabildiği bir yaşam stili, estetik görüş ya da tüketim kültürünün istikrarsız ve değişken yapılarını tercih eder. Postmodern birey, kültürel çerçevenin içinde en önemli figürdür. McRobbie “bugünkü parçalanmış öznelğin postmodern kültürel biçimlerde yakaladığını ve ifade edildiğini ve bunların biçimler, tarzların yüzeysel bir şekilde toplanıp birbirlerine karıştırılmasından oluştuğunu” (McRobbie, 1994: 28), Aage ve Belussi ise, “postmodern tüketimin, güçlü bir moda karakterizasyonu yoluyla günlük yaşamın estetikleştirilmesi ve bir parçalanmanın desteklenmesi” (Aage-Belussi, 2008:488) anlamına geldiğini vurgulamaktadırlar. Postmodern sanat eğitiminin en önemli sorunsalı, günlük yaşamın estetikleştirilmesi olgusunun parçalanmış bireyselliği ne kadar pekiştirdiği ve tüketim kültürünün bu durumdan ne kadar beslendiği ile ilgili olduğu düşünülen ilişkileri ele almak olmalıdır. Bir başka ifade ile postmodern sanat eğitiminin odaklandığı konulardan birisi, tüketim kültürünün ya da tüketim estetiğinin yüceltilmesine ilişkin motivasyonları problematik olarak benimsemesidir. Bu da doğal olarak bir postmodern yaşam stili ile yani tüketim kültürünün günlük yaşam deneyimlerini kitleselleştirme çabalarıyla doğrudan ilintilidir. “Postmodern yaşam stili, estetik ve seçmeciliğin (eklektisizmin) ayrıcalığında, ortak paydalara sahip olan tarzların bir bütünlüklü menzili olarak çok fazla belirli bir stil değildir” (Bertens, 1995:204) görüşüyle Bertens, günlük yaşam deneyimlerinin estetik deneyime dönüşmesinde standartların yerleşik olmadığı düşüncesini ve tüketim paydalarının bu açığı kapatabileceğine olan bir beklentiyi de kısmen desteklemektedir. Tüketim estetiği, hem tüketilen unsurları estetikleştirmekte hem de estetik unsurları (ürünleri, malları) tüketilebilme olanakları açısından ticarileştirmektedir. “Estetik mallar (eşyalar), bir taraftan duylara başvuran bir görüş-görünüş olarak güzelliğe gönderme yapar, diğer taraftan ise değiş-tokuş değeri gerçekleştiriminin servisinde güzelliğin bir gelişimi, satın almadaki içgüdü ve arzuyu teşvik etmek için izleyicileri tasarılar” (Sarup, 1998:120).

Tüketim kültürü ile postmodern sanat eğitimi arasında bir bağ oluşturan kültür endüstrisine temas etmekte yarar vardır. Adorno kültür endüstrisinin yenilik olarak sunduğu özelliği “kültürün uzlaşmaz iki unsuru ‘sanat ile eğlenceyi’ amaç

kavramına, yani tek bir yanlış formüle, kültür endüstrisinin bütünselliğine tabi kılınmış olmasıdır” (Adorno, 2007: 67) biçiminde özetlemektedir. Kültür endüstrisinin sanata kazandırmaya çalıştığı konuma eşlik eden eğlence, büyük ölçüde tüketim estetiğinin ekseni olup çıkmıştır. Postmodern sanat eğitiminin estetik yönsemeler ile sanatsal yönsemeler arasındaki ilgi ve ilişkiyi yeniden düşünmeye ihtiyacı vardır. Bunu zorunlu kılan kültür endüstrisinin kapitalist meta üretimlerine kazandırdığı sosyolojik içeriklerin kitlesel onaylarıdır denilebilir. Tüketimin bir kültür olarak ifade edilmesi, yukarıda bahsettiğimiz sosyolojik onayın en somut göstergesidir. Sanat ve dolayısıyla sanat eğitiminin kitlesel ya da kamusal kılınmasındaki postmodern gerekçenin de aynı doğrultudan hareket ettiğini söyleyebiliriz. Böylece sanat eğitimi, kitlesel tüketim kültürü ve estetiğinin yanında nasıl bir rol ve görev üstleneceğini sosyolojik ve kültürel yansılarda ortaya koyan bir endüstrinin aracı kurumsal kimliğine dönüşecektir.

Postmodern sanat eğitiminin beslendiği bu yeni kültürel perspektifler aynı zamanda çelişkili unsurları yan yana getirmektedir. Geleneksel değerler ile gelecek perspektiflerinin karşılaştırılması buna genel bir örnek olarak gösterilebilir. Bu durumun telafisi için yapılacak olan ise, gelenekçi ve gelecekçi pedagojik karşıtlıkların bileşkeleri oluşturularak sanatın da bir kopukluk yaşamaması engellenebilir düşüncesini önemsemektir. Postmodern sanat, postmodern kültür, postmodern estetik ve postmodern sanat eğitimi tabirleri genel olarak geleneksellikle gelecekçilik arasındaki tartışmalardan dinamik almakta, bunu bir günlük yaşam örüntüsüne dönüştürmektedir. Ayrıca pedagojik yapılanmaya içerik olarak yansıtılabilmekte yeterli olabilecek tüketim estetiğini ön plana çıkarmaktadır. Bu noktada sanat eğitimi ve sanat eğitimcisinin küçük bir profilini oluşturmak gerektiğinde üzerine vurgu yapılacak unsurlar şunlardır;

- Kültür endüstrisini çözümlenmenin önemli vasıtalarından biri estetik ve sanat eğitimidir,
- Postmodern bireyin parçalanmış ve parsellenmiş algı ve beğeni durumlarını pedagojik içeriklere taşımının yolunun tüketim kültürüne odaklanmaktan geçtiği görülmektedir,
- Sanat eğitiminin kitlesel ya da kamusal temasları yeniden düşünülme ve kurgulanma durumundadır,
- Sanat eğitimcilerinin en önemli vasıfları arasında kültürel ve sosyolojik strateji uzmanlığının eklenmesi gereklidir,
- Sanat eğitimciliğinin tanımlanmasında kültür araçları ya da kültür üreticileri gibi sınıflamaların gereğine inanılmalıdır,

- Postmodern sanat eğitiminin odağı tüm kitledir. Okul içi ve dışı tüm kültürel eksenler sanat eğitiminin kamusal kimliğini ortaya koymaktadır,
- Sanat eğitiminin güncellenmesi süreçlerinde müfredat dönüşümleri biçiminde bir oluşumdan ziyade müfredat tasarımları biçiminde bir ele alışı önemsemek gerekmektedir.

Sanat Eğitiminde Gelenekçi Dirençler

Çoğu eğitim yapılanmaları gibi sanat eğitiminde de bir yapılanma sürecine bir çok faktörün etki ettiği söylenebilir. Bu etki değişmeyen bir durumdur, ama, etkilerin zamana ve koşullara göre değiştiği gözlemlenmektedir. Sanat eğitiminde gelenekçilik ya da gelenekçi görünmek zaten bir direnci baştan kabul etmek demektir. Dolayısıyla gelenekçiliği savunmak için geliştirilen dirençler, psikolojik, kültürel, sosyolojik ve doğal olarak pedagojik gerekçelere bağlıdır. Sanat eğitimindeki gelenekçi tutum veya dirençlerin ana karakteri, sanatın genel durumu ile paralellik sergilemiştir denilebilir. Özellikle 17. ve 19. Yüzyıllar arasındaki sanat eğitimi, temsilin değerlerini işlemeye çalışan akademik bir tutum ve metod merkezli modeli ön plana çıkarmıştır. 20. Yüzyılın başlarında ise tasarım elemanlarının ve estetiğin biçim ile ilişkisi sanat eğitimine içerik olarak yansımıştır. 20. Yüzyılın ortalarında ise yaratıcılığın daha fazla önemsendiğini ve sanat, sanatçı ve dışavurumsal niteliklerin merkeze alındığını görmekteyiz. Daha sonraları günlük yaşamın sanat eğitiminin eksenine yerleştiğini söyleyebiliriz. Disiplin merkezli sanat eğitimi ve dört disiplin (sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve atelye uygulamaları) yaklaşımları geleneksel sanat eğitiminin temel yönelimlerini oluşturmuşlardır.

Yukarıda serimlenen modern sanat eğitiminin kısa analizinden çıkan sonuç, Aydınlanma hareketinden itibaren Batı merkezli sanat eğitimi kurgularında sanatın genel olarak bir odak olduğudur. Bunun doğal olduğu düşüncesine ait hakim görüşün zayıflamaya başlayınca ve sanatın odak olduğu savunusunun yerini kültür endüstrisinin içerik ve pratikleri doldurunca, ister istemez sanat eğitimi iki perspektifte değerlendirmek gerekmiştir. Özellikle postmodern temel yaklaşımlar ve dönemselleştirme koşulları dikkate alındığında gelenekselcilik (ya da gelenekçilik) ile gelecekçilik” gibi iki ayrımın gündeme geldiğini iddia edebiliriz. Geleneksel sanat eğitimi ile gelecekçi perspektif, postmodern dönem içinde ve “zıtlıkların uyumu” biçiminde bir uzlaşma zemin oluşturacak ele alışı oldukça desteklemek durumdadır. Sanat, “klasik” tabirini bünyesine en fazla yerleştirmiş bir alan özelliği sergilemek ile, aslında, gelenekçi duruşuna bir tür dayanak oluşturmaktadır. Ancak sanat, “çağdaş” kavramına da ayrıca önem vermekte ve bunu gelişmenin güncel kılınması olarak düşünmektedir. Şimdi dikkat çeken soru, gelenek ve çağdaşlığı

barışık biçimde biçimselleştirebilen sanat gibi sanat eğitiminin de aynı derecede başarılı ya da uyumlu olup olamayacağıdır.

Williams'ın ifadesiyle “eğitim, oldukça etkili bir gelenek taşıyıcısı ve örgütleyicisidir” (Williams, 1993:187). Eğitim için gelenekçi direnç, kendi karakteristiği gibi düşünüldüğünde, eğitimde yeniden-yapılanma ya da yeni eğilimlerin benimsenmesi olasılığı oldukça zayıftır. Ancak değişimi, dönüşümü tetikleyen faktörlerin etkisi ile bu olasılığın bir dirence dönüşmesi de gecikebilir. Bir başka ifade ile eğitim, “giderek karmaşıklaşan ve değişen dünyaya en iyi şekilde adapte olmak ve ayakta kalmak için insanlara güç veren sembolik ve kültürel sermayeden ortaya çıkar ve daha birbirine bağlı, demokratik, eşit ve adil bir toplum üretmenin” (Kellner, 2002:127) vasıtası olur. “Eğitim tarihi, eğitimin kültüründen ayrı düşünülmeceğini ortaya koymaktadır. Eğitim ve kültür, birbirini şekillendirmektedir” (Varış, 1996:60). Eğitimin kültürel sermayeden beslenmesi aynı zamanda kültürel genetiği yüceltmesi ile mümkün olmakta ve bu yüzden değişimin veya değişime adaptasyonun direnç ile geciktirilmesi gözlemlenebilmektedir. 20. Yüzyılın sonlarında özellikle ülkemizdeki yeniden yapılanmaların gündeme geliş biçimi irdelendiğinde söz konusu direncin gücü de tartışılabilir. Sonuç olarak gelenekçi dirençlerin gerekçeleri ile yeniden yapılanmaların gerekçeleri arasındaki ikna gücünün tesiri, direncin başarısı ya da başarısızlığı olarak ifade edilebilir.

Efland'a göre “20. yüzyılın başından sonuna kadar sanat eğitimi, bütün olarak genel eğitim biçimlerini şekillendiren düşüncelerden güçlü bir şekilde etkilendi. Zaman geçtikçe sosyal koşullar, geçerli sosyal ortamı ve güçlü sosyal grupların etkisiyle bu eğilimin baskısı değişti. Her bir eğilim, baskının içine doğru taşındı, onun değer yönlendirmesi evrensel değer olarak müjdelendi. Onların amaçları, metotları ve istekleri genel kural oldu” (Efland, 1990: 262). Efland'ın bu değerlendirmesi ile geçen yüzyılın sanat eğitimi üzerine en temel vargımızı oluşturmak için, sanat eğitimi ile sosyal koşulların ilişkisinde baskının rolü ve bunun sanat eğitiminin amaç ve işlevlerini biçimlendirmede bir uygulucu (konformist) tavrın etkisinde olduğunu gözlemlememiz gerekmektedir. Kültürel ve sosyal koşullar bir toplumun kültürel genetiğini işleyen sanatı ve eğitimi bir üretim dinamiği olarak özümsemiştir. Ama yüzyılın ikinci yarısından sonra müfredat yapılanmaları teşebbüsleri özellikle sanat eğitiminde bir modeli sabitlemenin gereğine olan inancın artmasına yol açmış ve devamında amaç ve koşulları ile örtüşük bir bilinç oluşturulması tartışılmıştır. 1950'lerden itibaren disiplin yönelimli sanat eğitimi yaklaşımlarının etkisi bu bilinçlenme hareketine örnek olabilir ve bu bilinç birkaç on yıl sürmüştür. Sanat eğitiminde kültürün eksen olması düşüncesinin sürekli var

olduğu bir gerçektir ancak, kültür, sanatsal üretimleri belirleyen güç ve karakteri bünyesinde çok daha farklı içerik ve yapılarla taşımaya başladığından itibaren, sanat ve sanat eğitiminin hedeflerinin yeniden belirlenmesi yönelik talep ve inanç da artmıştır. Çünkü postmodern dönem ile özdeş tanımlamalar ve konumlandırmalardan en çok etkilenen alan olarak kültür bölümlenmiş, çeşitlenmiş ve parçalara ayrılmış biçimde dağınık ve bir o kadar da stratejik önem kazanmaya başlamıştır. Bu noktada sanat ile kültür yeni müşterekler ve yeni ilgi alanları icatlarıyla karşılaşmış ve bunun eğitsel yönsemelerini tartışmada yeterince hızlı ve etkili olamamıştır. Bu yüzden geleneksel sanat eğitiminin bu türden kültürel müşterekleri müfredatlaştırma süreci halen güncelliğini koruyan bir tartışmadır diyebiliriz.

Joubert, güncel eğitimsel modelleri izah ederken; “meydan okumaları, genişletilmiş ufukları ve öğrenimde çağdaş eğitsel uygulamalarda genellikle var olmayan bağlantıları sağlamak için yeni düşünceler tarafından teşvik edilmiş olmayı” (Joubert, 2002:460) bir motivasyon olarak ele almakta, bir bakıma, yeni eğitsel paradigmalara işaret etmeye çalıştığı tavır ve tutumların önemini vurgulamaktadır. Eğitim içinde zaman zaman meydan okumalar, ufuk ve yeniliklere ilişkin görüşlerin giderek sert tavır ve tutumlara dönüşmesi de mümkün olmaktadır. Zaten meydan okumanın en önemli nedeni, gelenekçi bakış açılarına ya da yaklaşımlara karşı bir tepkinin geçerli içeriklerle doldurulması ve bunun dışavurulmasıdır. Sanat eğitimi için geçerli bir tartışmanın meydan okuma ve yeniliklere gerekçe oluşturmasında öncelikli olarak kültürel sorgulamalar düşünülmelidir. Zira kültür, günümüzün en önemli inceleme ve tartışma sahasıdır. Çünkü içine ekonomiyi, politikayı, sanatı, medyayı, modayı ve bunun gibi bir çok etki sahasını almakta ve ortak nokta olarak ise “tüketim kültürü” olarak sabitlemektedir. Giroux bir kültürel çalışma içinde güç ilişkilerinin önemine değinmektedir. “Bir kültürel çalışma güç işleyişlerinin nasıl pedagojik angajmanlar oluşturduğuna ilişkin fikirlerin performansları ve belirli kültürel çerçevelere ait diğer gerçekliklerin yansımaları olarak kesin politik koşullar altında oluşmuş temsilleri, imajları ve sembolleri tarif eder” (Giroux, 2000:138). Sanat eğitiminin geleneksel duruşlara yönelik direncinin altında politik nedenlerin olması bir noktaya kadar doğal kabul edilebilir. Buna neden olarak ise, kültürel genetiğin bir süreç içinde etkin olan sosyal gerekçeleri önemsemesi ve bunu eğitsel malzeme yapma arzusunun meşruluğu gösterilebilir. Sonuçta kültür ve sanatın ortaklaşa politize ettiği bir yaşam biçimi üzerine örülmüş estetik tüketim biçimleri ön plana çıkarılmakta ve bir tüketim kültürü eksenine geliştirilmektedir. Paul Willis, “günlük hayatın kültürel tüketiminin, ‘yerleşmiş estetikler’ olarak ifade ettiği süreçle birlikte işlediğini iddia ediyor ve yerleşmiş estetiklerin, sıradan insanların dünyayı kültürel olarak algılaya

süreci olduğunun altını çiziyor” (Storey, 2000:159). Kitle kültürü ile tüketim kültürünü temas ettiren nokta olarak yerleşmiş estetikler konusu, şu an için hem sanatı hem de sanat eğitimi ilgilendiren bir direnç görüntüsü sergilemektedir. Bir başka ifade ile yerleşmiş estetiklerin eğitsel açıdan bir problem olarak algılanması için, tüketim kültürünün sanat eğitiminin temel ilgi alanı olması gerekmektedir. Bizim savunduğumuz içerik; tüketim kültürünün aslında kültürel yeniden-üretim olgusunu tanımladığı gerçeğidir. Çünkü tüketim ve ona ait kültürel çerçeve üretim ve tüketimi süreklileştirmekte ve bu çarkın işleyişinin bir ifadesi olarak kültürel yeniden üretimi ön plana çıkarmaktadır. Yani kültürel yeniden-üretim olgusu, kültürel üretim yerine daha çok kültürel tüketim ile ilgilidir. Aslında kültürel yeniden üretim tabiri Pierre Bourdieu tarafından(1973) icat edildi ve “egemen sınıfın kültürünün ve dolayısıyla siyasal iktidarının eğitim sistemi yoluyla nesilden nesile taşınması sürecini ifade etti. Daha genel anlamda toplumların uzun dönemler boyunca nasıl varolmaya devam ettikleri ve istikrarlı kaldıkları konusuna ışık tutan bir kavram olarak gösterildi” (Edgar-Sedgwick, 2007: 99). Buradan anlaşılması gereken durum, kültürel yeniden-üretim bir sabitlenmeyi ve direnci temsil etmesi değil, aksine, değişim ve yeniliğin kültürel direnç ile ilişkisinde bir dinamik olgu olarak düşünülmesidir diyebiliriz. Jenks, “kültürel yeniden-üretim, sosyal deneyimde değişim ve sürekliliğin tamamlayıcılığı ve gerekliliğini düşünmektedir” (Jenks, 1993: 116) biçimindeki tespitiyle görüşümüzü desteklemektedir.

Sanat Eğitiminde Gelecekçi Stratejiler

Sanat eğitimi içine taşıdığımız strateji kavramı, görsel kültür çağında yaşıyor olmamızdan ve kültürel stratejilerin sanat ve sanat eğitimi ile olan ilgilerinden kaynak almaktadır. Sanatsal strateji ile sanat eğitimi stratejileri arasında bir ayrımı gözetmenin önemine değinmek istiyoruz. Strateji “izlem” olarak dilimizde kullanılmakta ve izlenmesi gereken yol olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca izlek ya da izlenme gibi sözcüklerin karşılığı olarak gösterilen program veya müfredat da çalışmamızın kapsamında yer almaktadır. Ancak sanat eğitiminde geleceğine odaklanırken strateji kavramını nasıl ve niçin kullanıldığına değinmek gerekmektedir. Bilindiği üzere sanat eğitiminin çoklu içerik ve hedeflerinin sıkça tartışıldığı bir dönem içindeyiz. Özellikle sosyo-kültürel olguları tanımlamanın temel referanslarından biri olmaya daha fazla aday olan bir sanat ve görsel kültürel gerekçeler söz konusudur. Buradan hareketle görsel sosyoloji önemli bir eksen olmaya adaydır. Çünkü “kamusal sanat eğitimi” veya Batı literatürüyle ifade edildiğinde “halk eğitimi”nin mümkün vasıtaları içinde en etkili olan görsel teknolojiler ve bu teknolojileri emre hazır tutan görsel kültür endüstrisi son derece nitelikli ve güçlü kılınmışlardır. Strateji kavramı ilk olarak “görsel kültür

endüstrisi”nin eğitsel gerektirmesi olarak küresel ve yerel kültürlerin temas noktasında yer alır. İkinci olarak eğitim ve dolayısıyla sanat eğitimi ile ilgili geleceği perspektiflerin içeriğine uygun “öngörü”leri ve bu öngörülerin “kültürel ve sanatsal tutarlılıkları” bakımından sergileyeceği tutumlara işaret etmektedir. Üçüncü olarak ise; tüketim kültürü ile sanat eğitiminin ilintisini açıklamak için pedagojik bir sistemin müfredat yapılanmasında dikkate alınması gereken bir yaklaşımı ortaya koyar. Bu çalışmanın amacı tüketim kültürü ile sanat eğitiminin bileşkesini oluşturabilecek tespit ve vargıların temellerini teşkil edecek gelenekçi dirençler ile geleceği stratejileri karşılaştırmaktır. O yüzden geleceği stratejiler için sanat eğitimi ile tüketim kültürünün ilişkisini irdelemek gerekmektedir.

Sanat eğitiminin geleceği stratejilerine ilişkin bakış açısını görmek için özellikle postmodern döneme bakmak önemlidir. Tüketim kültürü, tüketim estetiği ve dolayısıyla kültür endüstrisinin postmodern dönemin tanımları ve içerikleri olduğunu düşünürsek, geleceğin perspektiflerine etki olasılığını da kabul etmemiz gerekmektedir. Bu öngörüğü destekleyen yaklaşımlardan birini Giroux’da görebiliriz. Giroux ilk olarak “postmodernizm ile bireysel kimlikler, kültürel diller ve yeni sosyal oluşumlar yaratmada yeni elektronik ortamın gittikçe artan güçlü ve kompleks rolüne dikkati çeker” (Giroux, 1997:197). Yani teknolojik gelişimlerin beslediği yeni yaratıcılık ortamları ve potansiyellerinin yeni boyutları ön plana alınır. İkinci olarak postmodern söylemlerin “kültürün üretilme, dağıtılma, yorumlanma ve tüketilme şekillerindeki radikal değişiklikleri vurgulamasına ve dahası, kültürü gittikçe artan küresel, bilimsel, teknolojik ve bilgi üreten aletler ağında üretici ve yaratıcı bir güç olarak yetersiz bir şekilde analiz eden kuramsal modelleri de ayrıca sorgulamasına” (Giroux, 1997:197) değinmektedir. Bir başka deyişle kültür, bir incelmeme ve çözümleme nesnesi olmanın ötesinde daha kapsamlı disiplinlerin yeniden önemsendiği eğitsel çerçevenin içeriği olmaktadır. Bu yaklaşım ile kültür ile teknolojinin bulunduğu tüm hedeflerin gelecekteki durumları önemli derecede ilgi uyandırmaktadır. Bu ilginin gerçekliği ve geçerliliğini görmek için zamana çok fazla ihtiyaç yoktur, zira herkesin kestirebileceği bir teknolojik kuşatılmışlık söz konusudur. Robins’ e göre “yeni imaj ve enformasyon kültürü bugün, insanoğlunun kültür ve varoluş sorunlarına teknolojik çözümler getirileceğine dair yenilenen bir güvenle özdeşleştirilmektedir. Yeni teknolojiler, modern tekno-rasyonel projeye yönelik olarak beslenen ütopyacı umutları canlandırmaktadır” (Robins, 1999:35). Tekno-rasyonel sistemlerin gelecekteki hakimiyeti üzerine saptamalar yapmanın koşulları henüz yerleşmiş görünmese de tahminlerin ürkütücülüğü ile beklentilerin esnekliğini bir arada tutmak gerekmektedir. Böylece ütopyik bir umudun yerini umutsuzluğun yıkıcılığı almamış olur.

Tüketim kültürü ile sanat eğitimi ilişkisini açmak için tüketici eğitiminin önemine değinmek gerekmektedir. Bu konuda Sandlin'in görüşü tüketimin günlük yaşam deneyiminde çözümlenmesi biçimindedir. Ona göre "tüketici eğitimi görüşü; kültürel çalışmaları mercek altına alma yoluyla yetişkin eğitimi araştırma ve pratiğini gündeme getiren birçok imalara sahiptir. İlk olarak kültürel çalışmalar tüketim yollarının uygulanmasına yardım ederken günlük yaşam deneyimlerinin yardımına başvurur (Sandlin, 2005:178). Günlük yaşam deneyimlerinin tüketimin bir kültüre dönüşmesini sağladığını kabul ediyoruz. Günlük yaşam deneyimlerinin belli paydaşlara sahip olarak tüketimin kitleselleşmesini ve yayılımı ortaya çıkaran bir gösterge niteliğini kazanması ile tüketim kültürünün eğitsel problem olmaya başlaması söz konusu olmaktadır. Sanat eğitimi ile günlük yaşam deneyimlerinin ilişkisi ise; tüketim kültürü içinde mümkün bir tüketim estetiğinin yerleşmesine ve bunun bir yaşam stili oluşturmasına yönelik pratiklerden beslenmesinde görülmektedir. Doğal olarak tüketim kültürü ve sanat eğitimi, postmodern sanat eğitimi imaları içinde önemli bir yer işgal etmektedir. Postmodernizmi açıklamada referans alınan kavramlardan birisi olan parçalanma (fragmantasyon), tüketim kültürü ile bireyin keşiştiği davranış formlarını günlük yaşam içinde tüketiciye ait bir "özgürlük durumunu Pazar içinde istismar eden tüketici davranışlarındaki parçalanma" (Fırat-Venkatesh, 1995:255) biçiminde sunulmaktadır. Sanat eğitimi için parçalanmanın sosyo-kültürel yansılarını çözümlemenin yolu olarak tüketim kültürü ve ona ait estetik gösterilebilir. Tüketimin tüm motivasyonlarının uzantısı olarak Pazar, aslında, imaj kültürünün kontrol edilemez yükselişidir. Özellikle sosyal açıdan günlük yaşamın imaj (görüntünün kavramsal tasarımı olarak) mühendislerince yönlendirilebilir ya da kalıplaştırılabilir nitelikleri, sanat eğitiminin eğilmesi gereken konulardan biridir. "İmaj kültürü, medya kültürü ve tüketici kültürünün artık ayrılabilir kategorilerinde bir sosyal düzenleme olarak tanımlanabilir ve medya imajları ve medya tesirlerinin mal-simgelerini bir kimlik ve kimliğin dışavurumları olarak araştırmalarının kapsamına kaynaklık edebilir" (Jansson, 2002:26). Sonuçta günlük yaşamların deneyimselleşmesi tüm bağlamlarının bileşkelerinde tüketimin görülmesi ve bunun bir genelleme ile eğitimin sahasına taşınarak tüketim estetiği üzerine konumlandırılması gerekmektedir.

Tüketim estetiğini sanat tarihinin ve genel sanat eğilimlerinin temsil ettiği içeriklerden ayırmak doğru olacaktır. Çünkü tüketim estetiği ilk bakışta, doğrudan sanat ile ya da sanatın geçmişi ile ilişkili görülemez. Zira tüketim estetiği, diğer estetik türler gibi yerleşmiş bir anlayış ve yansımaları itibariyle de kazanılmış bir yargı gücünden ötede durmaktadır. Estetiğin subjektif tarafı ile objektif tarafının ayırımında gizli bir tutumun bir motivasyon kimliğine taşınması ima eder. Bir başka

ifade ile tüketim estetiği; tüketime yönelik motivasyonu başarılı bir şekilde yerine getirdiği zaman estetik bir kimlik kazanır iddiasını ön plana çıkarmak durumundadır. Venkatesh ve Meamber'a göre çağdaş tartışmalarda estetik terimi farklı anlamlar ya da anlam kombinasyonları içermektedir. "Birinci anlam; sanat, resim ya da görsel formları içerir, zanaat, müzik ve diğer performans sanatlarında gündeme gelir. İkincisi; günlük konularla ilgili duyumsal deneyimleri içerir. Üçüncüsü; estetiği tanımlayan kategorilerde bir geniş menzil oluşturan form, ifade, uyum ve düzen ile simgeselcilik ve imaj yaratımı, güzellik, duyular ve tatları ifade eder. Bir diğer tanım ise; bu üç anlamı emen (absorbe eden) tüketici araştırmaları ile ilgili tanımdır" (Venkatesh-Meamber, 2008: 45-46). Bu yaklaşıma göre tüm estetik içeriklerin içine çekildiği bir tüketim estetiği tanımlamasının yetersiz kalabileceğini ve tüketime özendirilmede bir motivasyonun vasıtası kılınan tüm davranışlara yansıyan bir estetik olarak tüketim estetiği vurgusunu tekrarlamak gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda kesin vurguyu Haug'da görebiliyoruz. "Estetik yenileme en az diğer benzer teknikler gibi tekeli kapitalizmin bir buluşu olmayıp, düzenli olarak dayandığı ekonomik işlevin güncelleştiği yerde geliştirilir" (Haug, 2007:61).

Sanat eğitiminde kültürel yeni içerikler ve geleceğin müfredatlarına yansıma olanaklarını değerlendiren bir yaklaşım için öncelikli unsur olarak Batı'nın referans alınması düşünülmektedir. Bu durumun yaygın bir düşünce ve küresel bir kanaat izlenimi sunması ile olası sanat eğitimi müfredat yansılarının nasıl şekilleneceği durumu hakkında fikirler oluşturmanın zor olacağını düşünmüyoruz.

DEĞERLENDİRME

Sanat eğitiminin yeniden yapılanmasını gerektiren çağdaş oluşumların geniş bir menzil oluşturduğu açıktır. Ancak sanat eğitiminde çağdaşlık ile postmodernizmin sanat eğitime yönelik geliştirdiği yeni potansiyelleri arasında bir ilginin tanımlanmasına kaynaklık eden faktörler değişkenlik gösterebilmektedir. Postmodern(ist) sanat eğitimi temellendirebileceğimiz olguların kültürel olması ve kültürün en önemli dinamiği olan sanatın geçmişteki anlam ve işlevlerinden uzaklaştırılmaya çalışılması ve sanat eğitimi için bir temel gerekçe olması durumundan yavaş yavaş tasfiye edilmesi söz konusudur.

- Kültür, kendi bünyesinde geleneksel anlamda bir hiyerarşik yapıya izin vermekle aslında muhafazakâr duruşlar için bir zemin hazırlamış olmaktadır. Gelenekçi dirençlerin sanat eğitimsel bakış açılarına etkisinin incelenmesi için kesin referansın sanat olması gerekmektedir. Yani sanat eğitiminin gelenekçi duruşuna yansıyan birinci direnç unsuru yine sanatın kendisi olmalıdır. Bunun için özellikle sanatın modern döneme tekabül eden boyutunu gözlemlemek yeterlidir. Karşıt bir

durum ise, postmodern dönem içinde geçerli bir sanat eğitimi görüşünü desteklemenin birinci stratejisini, modern dönem için söz konusu olan sanatın eğitimi düşüncesinin ve sanata temellendirilen bir eğitim anlayışın kaybolması üzerine kurulması gerektiği inancındadır. Bir başka ifade ile geleceğin sanat eğitiminde sanatın yerine görsel kültürün ve kültür sosyolojisinin kavramları referans alınmalıdır. Çünkü kültür, sanata göre gelecekte daha stratejik bir kavram olacaktır.

- Modernist sanat eğitiminin bir meşruiyet sorunu yaşadığını söyleyemeyiz. Çünkü sanatsal kabuller ve bunların sosyal yansısı bu türden bir sorun yaşanmasına en azından yüksek kültür potansiyellerinin yönlendirildiği bir eğitim anlayışı açısından izin vermemiştir. Ancak postmodernist sanat eğitimi kurgularında bugünün ve geleceğin eğitim anlayışlarına olası etkiler icat etme gayretinin sergileniyor olması açısından bir meşruiyet sorunu yaşama ihtimali söz konusudur. Özellikle geleceğin sanatsal, kültürel ve sosyal şartlarının yanına teknolojik, politik ve ekonomik şartların da eklenmesiyle, sanat eğitimi içeriklerinde bir meşruiyet sorunu gündeme gelebilir ve bu sorunun aşılması için stratejiler belirlenebilir.

- Sanat eğitimi ile tüketim kültürünün sanat eğitimsel müşteriği olarak sunduğumuz yeni estetik anlayışların gündeme gelmesi gerçeği, aslında, sanat eğitiminin geçmişe oranla gelecekte daha geniş tesir biçimleri ve alanları oluşturacağı ihtimalini güçlendirmektedir. Bu durum için makul açıklama, gelecekte sanat eğitiminin bir sosyo-estetik ilgi ve ilişkiyi müfredat içeriği olarak yeniden kurgulamak zorunda kalmasıdır. Sosyo-estetik durum, doğrudan doğruya tüketim kültürünün içinde gelişip büyüyen bir eğitsel kapsam olacak ve yine geleneksel estetik dirençler ile gelecekçi perspektiflerin karşı karşıya gelmesine zemin hazırlayacaktır. Bu yüzden tüketim estetiğinin çözümlenmesine katkı yapacak tüm tüketim süreçlerinin sanat eğitimi müfredatlarına yansması gerekebilecektir.

- Değişken ve dinamik yaşantıların deneyimselleştirilmesi süreçlerini günlük yaşamın bir parçası gibi düşünmek; bireyin sosyalleşmesine katkı yapan pedagojik yönsemeleri bizzat hayatın içinden çıkarmak; kişisel tercihlerin veya beğenilerin estetiği ile kitlesel tercih ve beğenilerin estetiği arasındaki sınırları ortadan kaldırmak; ve daha da önemlisi bireyin zihniyet değişimlerini yönlendirebilecek ya da bunu betimleyebilecek bulguların eğitim ortamlarından uzaklaşması gibi içeriklerin sanat eğitiminin kapsamına dahil olacağı artık netleşmiştir.

- Postmodern(ist) sanat eğitime ait gerekçelerin ya da içeriklerin, Batı kökenli ve Batı'nın kendine mal ettiği düşünsel tabanlar ve kültürel olguların ticari kılınmasına kaynaklık eden modeller ya da yapılanmalar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Özellikle kültürel yeni icatların tüketim motivasyonları ve vasıtaları

ile kendini kitleselleştirdiğini ve kamusalılaştırdığını görmekteyiz. Sanat eğitiminin gelecekte kitlesel ya da kamusal bilinç ve deneyim kazandırıcı yöntem ve müfredatları güncellemesi bir ihtiyaçtan öteye gidecektir. Çünkü tüketim deneyimlerinin pedagojik probleme dönüşmesi, tüketimin kültür endüstrisinin temellerinden biri olduğunu ve bunun stratejik müfredat yapılanmalarına nasıl yansıtılacağına ilişkin soruları geliştireceğine kuşku yoktur.

- Teknolojik gelişmelerin yarattığı tekno-kültür, kendini denetleyecek mekanizmaları aynı derecede önceleyecek bir kitle ile temas etmemektedir. Çünkü tüketim kültürünün yaşamsal kıldığı tarzların veya pratiklerin bünyesinde gerçekleştirildiği bir yeni kültürel deneyim alanı yaratmaktadır. Geleceğin eğitim altyapılarını ve etkileşim biçimlerini karakterize edecek potansiyeli gereği tekno-kültür, deneyimlerin pedagojisi ile kültürel antropolojiyi bir kapsama taşıyacaktır. Bir başka biçimde bakıldığında bize yansıtacak görüntü içinde teknolojik yaratıcılık, hem sanatın hem de estetiğin birer tüketim deneyiminden ibaret içerikler biçiminde sunulduğu kapsamdan ibaret olacaktır.

SONUÇ

Sanat eğitiminin öneminin her geçen gün arttığını açıkça görmekteyiz. Bu görüşü besleyen gerekçelerin sınıflandırılması ya da belli disiplinlerin alanına yönlendirilmesi ile vakit kaybetmemek gerekmektedir. Artık sanat eğitimi görsel kültür merkezlidir ve yönsemelerinin önemli bir bölümünü tüketim kültüründe geliştirmektedir. Sanat ve kültür arasında var olan birçok bağlama eklenen yeni bağlamlardan biri olarak görsel kültür eğitimi ve onun diğer kültürel alt başlıkları stratejik önem içermektedirler. Tüketim kültürü ve sanat eğitiminin ilişkisi, hem geleneksel kültürün dirençlerine hem de gelecekçi yaklaşımların stratejilerine ait tartışmanın sonuçlarını önemsemek eğilimindedir. Çünkü kitle kültürü tacirliğini en iyi ifade eden gösterge olarak tüketim kültürünün geniş çerçevesi içine dahil olacak birçok kültürel, sanatsal ve estetik deneyim konuları söz konusu olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aage, T. & Belussi, F. (2008). From Fashion to Design: Creative Networks in Industrial Districts. *Industry and Innovation*, 15(5), 475-491.
- Adorno; T. W. (2007) *Kültür Endüstrisi*, (Çev. N.Ülner-M. Tüzel-E.Gen), İletişim Yayınları, İstanbul- (Sunuş: J.M. Bernstein s.10-43).
- Bertens, H. (1995). *The Idea of the postmodern*. London and New York: Routledge.
- Edgar, A., Sedgwick, P. (2007). *Kültürel kuramda anahtar kavramlar*, (Çev. Mesut Karaşahan). İstanbul: Açılımkitap.

- Efland, A. D. (1990). *Art Education*. New York-London: Columbia University Teacher Colloge Press.
- Featherstone, M. (2005). *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü* (Çev. Mehmet Küçük). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Fırat, A.F., Venkatesh, A. (1995). Liberatory postmodernism and the reenchantment of consumption. *Journal of Consumer Research*, 12, December, 239-267.
- Giroux, H. A. (1997). *Pedagogy and the politics of hope*. Westview Press.
- Giroux, H. A. (2000). *The Practical politics of cultural studies*. New York London: Routledge.
- Habermas, J. (1994). *Modernlik: Tamamlanmamış Bir Proje*, (Haz. Necmi Zeka, Postmodernizm,. İstanbul: Kıyı Yayınları, 31-44.
- Haug, W. F. (2007). *Meta estetiğinin eleştirisi*, (Çev.Metin Toprak), İstanbul: Felsefe Logos Yayınları.
- Jansson, A. (2002) The mediazitation of consumption: Towards a analytical framework of image culture,. *Journal of Consumer Culture*, 2(1), 5-31.
- Jenks, C. (1993). *Culture*. Routledge, London and New York.
- Joubert, L. (2002) Science and art: new paradigms in education and vocational outcomes, *prospects*, V: XXXII, No:4, December, 459-469.
- Kellner, D. (2002). Yeni teknolojiler/yeni okur-yazarlıklar: yeni binyılda eğitimin yeniden yapılandırılması (Çev.Ayşe Taşkent). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1),105-132.
- McRobbie, A. (1994). *Postmodernism and popular culture*. London-New York: Routledge.
- Nicosia, F. M. & Mayer, R. N. (1976). Toward a sociology of consumption. *The Journal of Consumer Research*, 3(2), 65-75.
- Robins, K. (1999). *İmaj (Görmenin Kültür ve Politikası)*, (Çev.Nurçay Türkoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sandlin, J. A. (2005). Culture, consumption, and adult education: Refashioning consumer education for adults as a political site using a cultural studies framework. *Adult Education Quarterly*, 55(3), 165-181.
- Sarup, M. (1998). *Identity, culture and the postmodern world*. Edinburg: Edinburg University Press.
- Storey, J. (2000). *Popüler Kültür Çalışmaları*, (Çev. Koray Karaşahin). İstanbul: Babil Yayınları.

- Styhre, A., Engberg, T. (2003) Spaces of consumption: From Margin to Centre. *Ephemera*, 3(2), 115-125.
- Variş, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayın.
- Venkatesh, A. V. & Meamber, L. A. (2008). The Aesthetics of Consumption and the Consumer as an Aesthetic Subject, *Consumption Markets & Culture*, 11(1), 45-70.
- Williams, R. (1993). *Kültür* (Çev.Suavi Aydın). Ankara: İmge Kitabevi.

İlk alındığı tarih: 2011-04-29

Kabul tarihi: 2011-09-21

Extended Abstract

New cultural fields and definitions have begun to develop through the globalization of cultural policies. It is inevitable that pedagogical debates in reference to the culture contact with art education in a great level. While a cultural study is to have a connection with other fields, art education is thought to be fed by a dynamic forming a common ground between conditions of cultural fields and those of itself. It is possible to express plenty of contents to be referred to art education by regarding culture of consumption of culture and art as an axis. These contents consist of the following titles such as traditional, actual and futuristic assessments of culture, experience of consumption, aesthetic of consumption, contents of visual and social consumption, concepts of consumption in art and consumption motivations of postmodern individual. Therefore, it is necessary to consider that connection between consumption culture and art education is a content belonging to postmodern art education and will become a notable scope in prospective art education in view of strategic facts.

It can be considered that the study of practical consumption as a pedagogical subject and as a demonstration of curriculum are facts and compromises of the culture of consumption which has gained recognition as the culture of industry. The culture of industry and the aim of this industry's art and aesthetic inclination focus on the culture of consumption. The aesthetics of consumption forms a basis for the reformation of aesthetics; the creation of the culture of industry and an obligatory approval of the arts can be considered as a result of these new changes. When the aesthetics of consumption became an area of study, it gave birth to an important path based on the foundation of art and art in education. Consumption is especially effective in putting different life styles into order, resulting in the change of everyday life into a steady flow, making possible the characterizing of the socializing of individuals, and the possible reduction of the aesthetics of consumption without disturbing the totality of socio-aesthetics. The most important

factor that carries economical consumption from an activity to something more is aesthetic reality. An individual's point of view, worldly view, reception and inclination of interpretation, and even more their cultural identity and the result of their stand on responsibility have become possible ways in leading to aesthetics of consumption while also realizing the importance of an individual's aesthetic potential as well as taking into consideration the potential of aestheticising an individual's everyday life.

Postmodern art, postmodern culture, postmodern aesthetics and postmodern art education are some of the titles which have remained among traditional and futuristic assessments. This also brings into forefront the ability of sufficiently displaying aesthetic consumption as a content on the structuring of pedagogy. Some of the new inclinations are in this order:

- The most important means for resolving the culture of industry is aesthetics and art education
- The way to focus on the culture of consumption is through the fractured perception of a postmodern individual and their satisfaction on contents of pedagogy
- They must rethink and edit the channeling of art education on the masses or the public
- Cultural and sociological strategy is among the most important qualities that should be added into the specialties of the educators.
- It is believed that the classification of cultural means or cultural producers are needed for the defining of the educators.
- Postmodern art education focuses on the masses. All cultural axis whether in school or out produces the identity of art education in the public.
- It's important to consider the importance of the form of curriculum rather than the formation of the transformation of curriculum in the process of renewing art education.

It is apparent that the reformation of art education is necessary for the wide variety of goals on contemporary formations. Change can be observed on the factors which provide a basis for the definition of interest between the modernizations of art education with the new possible developments on postmodernist art education. The slow refinement of the concepts of postmodernist art education by culturalizing, the effort to estrange art based on past definitions and functionalities as the most important dynamic of culture and a basic requirement of art education are all topics of discussion.

- To examine the influence of traditional resistances on art education, the reference must be art. This way the first element of resistance which is exhibited as the traditional aspect of art education is again art itself because culture, in comparison to art will be a more strategic concept.
- A strategy will be determined in overcoming legal issues that may arise in the future concerning the contents of art education, cultural and social conditions in art with the addition of technological, political and economical conditions.
- It may be necessary to reveal all contributions made in the process of resolving the aesthetics of consumption in the curriculum of art education.
- In the future, art education will progress from a necessity on renewing curriculum on art educations public consciousness and experience developing methods.
- Techno-culture, the characterization of the future of educational foundation and manner of interaction will extensively carry experiences in pedagogy with cultural anthropology

Finally every passing day, we see the increasing influence of art education. We should not waste time on classifying the views that support this or directing certain disciplines to this field. Art education is a culturally, visually centered and many of it's inclinations have developed the culture of consumption. Visual cultural education and other cultural subtexts are strategically important among the many new contexts in art and culture. The relation between the culture of consumption and art education have shown interest in the resulting arguments between resistances of the traditional culture and the strategies of the futuristic approaches. Being the publics best intermediary, the culture of consumption will include topics of discussion such as culture, art and a esthetica 9l experience.